

جلسه ۲۴ اردیبهشت ماه مجمع تشخیصی که با حضور رئیس جمهوری پزشکیان برگزار شد

«CFT آخرین لایحه مرتبط با FATF» در مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شد

کلید وفاق در قفل ۱۲ ساله

گزارش همراه خوارزمی گروه سیاسی

یک مباحثه حدود ۱۰ ساله در کشور درباره اینکه بالاخره نسبت نظام مالی ایران با نظام مالی جهان چیست، روز گذشته پایان یافت. دیروز مجمع تشخیص مصلحت نظام با پیوستن ایران به کنوانسیون مقابله با تأمین مالی تروریسم (CFT) به صورت مشروط موافقت کرد. با اتخاذ این تصمیم آخرین مانع از سر راه پیوستن جمهوری اسلامی ایران به کارگروه اقدام ویژه مالی (FATF) برداشته شد. تصمیم دیروز مجمع تشخیص مصلحت نظام و رای اکثریت اعضای آن به تصویب لایحه پیوستن ایران به کنوانسیون مقابله با تأمین مالی تروریسم به صورت مشروط و پیش‌تر تصویب مشروط لایحه پارلمو، نشان‌دهنده تلاش برای به وجود آوردن توازن میان نیاز به اتصال مالی و اقتصادی بین‌المللی و حفظ منافع سیاست داخلی است. چه اینکه لایحه با تأکید بر رعایت قوانین داخلی و اصول قانون اساسی ایران، به گونه‌ای تدوین شده است تا در عین پذیرش استانداردهای جهانی، ملاحظات امنیت ملی و سیاست‌های حاکمیتی کشور حفظ شود.

بر اساس تشریح محسن دهنوی، سخنگوی مجمع تشخیص مصلحت نظام، شرطی که در لایحه الحاق ایران FATF مطرح بود، اعلام کرد «مجزوری که مقام معظم رهبری در پاسخ به درخواست رئیس جمهوری برای بررسی مجدد لوایح پارلمو و CFT در مجمع صادر کردند، قید و محدودیت زمانی ندارد و این بررسی همچنان در دستور کار مجمع است.» همین اعلام سبب شد موج جدیدی از فضا سازی‌های سلبی و مخالفت‌های تکراری برای جلوگیری از رأی مثبت اعضای مجمع به این لایحه شکل بگیرد.» در متن این فضا سازی‌ها حل شدن مسأله ایران با FATF نیز گفت: «برای اینکه FATF ایران را از فهرست سیاه خود خارج کند، بیش از ۴۰ اقدام را از ایران خواسته بود که پیوستن ایران به CFT و پارلمو دو اقدام در این زمینه بود. لذا با توجه به مصوبات اخیر مجمع باید مسئولان FATF وارد مذاکره شوند و مسأله را پیگیری کنند.»

خود تحریمی به زبان کشور است

گام اول برای شکستن این قفل در روزهای پایانی اردیبهشت ماه و با رأی موافق اعضای مجمع به تصویب لایحه پیوستن به «کنوانسیون مبارزه با جرایم سازمان‌یافته فراملی» یا اصطلاحاً «پارلمو» برداشته شده بود. تصمیم‌گیری درباره CFT هم از جلسه ۷ خرداد مجمع آغاز شده بود، اما وقوع جنگ تحمیلی سبب توقف روند بررسی‌ها شد. تا اینکه اواسط شهریورماه، محسن دهنوی سخنگوی مجمع تشخیص مصلحت نظام در پاسخ به سؤالاتی که پیرامون سرنوشت دومین لایحه مرتبط با FATF مطرح بود، اعلام کرد

سخنگوی دولت پاسخ داد

اخلال گر نیویورک چه کسی بود؟

گزارش

مرتضی کلپور

دبیر گروه سیاسی

سخنگوی دولت روز گذشته روایت تازه‌ای از جزئیات پیام‌های رد و بدل شده میان ایران و طرف‌های غربی در جریان سفر رئیس‌جمهوری به اروپایی ارائه کرد که نشان می‌دهد آن اجرای مکانیسم ماشه از سوی کشورهای اروپایی ارائه کرد که نشان می‌دهد آن که از گفت‌وگو اجتناب کرده‌است، غرب به مدیریت دولت آمریکا بوده است. روایت دیروز فاطمه مهاجرانی در چند واقعیت را بار دیگر روشن می‌کند. اول اینکه دولت مسعود پزشکیان از هیچ تلاشی برای جلوگیری از بازگشت قطعنامه‌ها خودداری نکرده است. دوم اینکه دولت چهاردهم این تلاش‌ها را برای تأمین حقوق ملت و جلوگیری از وارد شدن فشارهای ظالمانه و غیرقانونی به ملت ایران دنبال کرده است.

سوم اینکه گویا غرب، همان‌طور که ابتدا رهبر انقلاب و سپس رئیس‌جمهوری تأکید کردند، تنها به دنبال تسلیم ایران بود، نه حل مسأله از طریق گفت‌وگو و برابر و عادلانه. در نهایت آنچه اتفاق افتاد، بازگشت قطعنامه‌های سازمان ملل و به دنبال آن تحریم‌هایی بود که اکنون در کشور روسیه و چین آنها را غیرقانونی می‌دانند، آن هم به این دلیل که دولت از تسلیم و سرخم کردن در برابر طرف مقابل خودداری کرده است.

اما این ایستادگی دولت هم ناشی از خیره‌سری یا چیزی شبیه به این نبود. بلکه ناشی از این بود که اساساً استقلال‌ها یا خواسته‌های طرف مقابل غیرقابل تحقق و غیرمسموع

«مجزوری که مقام معظم رهبری در پاسخ به درخواست رئیس جمهوری برای بررسی مجدد لوایح پارلمو و CFT در مجمع صادر کردند، قید و محدودیت زمانی ندارد و این بررسی همچنان در دستور کار مجمع است.» همین اعلام سبب شد موج جدیدی از فضا سازی‌های سلبی و مخالفت‌های تکراری برای جلوگیری از رأی مثبت اعضای مجمع به این لایحه شکل بگیرد.» در متن این فضا سازی‌ها هم بدون اشاره به کمترین استدلال فنی، سعی شد تا علاوه بر متهم کردن موافقان پیوستن به کنوانسیون CFT به غریب‌گرایی، رویدادهایی چون تحمیل جنگ ۱۲ روزه از سوی رژیم صهیونیستی با حمایت آمریکا و اقدام به مصادرات اخیر مجمع باید مسئولان FATF وارد مذاکره شوند و مسأله را پیگیری کنند.»

سابقه‌ای از قفل ۱۲ ساله

لوایح چهارگانه مرتبط با FATF

اولین بار در سال ۱۳۹۲ به مجلس ارائه شدند. اما نگرانی‌ها و چالش‌های سیاسی روند بررسی طولانی و پیچیده را در برابرشان قرار داد. حاصل چندین رفت‌وآمد لوایح میان مجلس و شورای نگهبان، سپرده شدن سرنوشت این لوایح به مجمع تشخیص مصلحت بود. روندی که در عمل با برخی فشارهای سیاسی جناحی مواجه بود که پس از سال‌ها جزئیات آن در مناظره‌های انتخابات ریاست جمهوری ۱۴۰۳ روایت شد.»

این در حالی بود که ایران از سال ۱۳۹۵ با برخی اصلاحات قانونی از جمله تصویب لایحه اصلاح قانون مبارزه با پولشویی و لایحه اصلاح قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم از فهرست سیاه خارج شده و به لیست خاکستری منتقل شده بود. اما در سال ۱۳۹۸ و پس از تصویب نشدن دو لایحه کلیدی دیگر یعنی لوایح پیوستن به پارلمو و CFT به

دولت

چهاردهم

سعی کرد

که با عبور از

چهارچوب

سیاسی

که به موضوع

تحمیل شده

بود، کلید

وفاق را در

قفل لوایح

بپرخاند.

سیاست‌زدایی

از لوایح،

تلاش برای

برگزاری

جلسات

مشترکی که

در آن وزرای

اقتصاد و امور

خارج به

نگرانی‌های

اعضای

مجمع

تشخیص

مصلحت و

ان قلت‌هایی

که از سوی

مخالفتان

مطرح شده

بود پاسخ

بگویند

فرآیندی بود

که مسیر

تصمیم‌گیری

را تسهیل کرد

لیست سیاه بازگشت و محدودیت‌ها و فشارهای مالی و اقتصادی علیه ایران افزایش یافت. پس از آن هم بررسی لوایح چنان مسکوت ماند که عملاً مهلت قانونی بررسی لوایح به پایان رسید.

در اوج ناامیدی از تعیین سرنوشت این لوایح بود که سلسله رویدادها به انتخاب مسعود پزشکیان به ریاست جمهوری منتهی شد. کسب مجوز از مقام معظم رهبری برای بررسی مجدد لوایح در مجمع یکی از اقدامات مهمی بود که از سوی او رقم خورد. دولت چهاردهم اما سعی کرد که با عبور از آن چهارچوب سیاسی – جناحی که به موضوع تحمیل شده بود، کلید وفاق را در قفل لوایح بپرخاند. سیاست‌زدایی از لوایح، تلاش برای برگزاری جلسات مشترکی که در آن وزرای اقتصاد و امور خارجه به نگرانی‌های اعضای مجمع تشخیص مصلحت و ان قلت‌هایی که از سوی مخالفان

و سرانجام تصویب CFT

مسأله الحاق ایران به کنوانسیون مقابله با تأمین مالی تروریسم (CFT) طی سال‌های اخیر به یکی از مهم‌ترین مباحث سیاست‌گذاری اقتصادی و حقوقی کشور بدل شده است. این کنوانسیون به‌عنوان یکی از اسناد کلیدی گروه ویژه اقدام مالی (FATF)، شرط لازم جهت خروج کشورها از فهرست سیاه این نهاد محسوب می‌شود. در ایران، روند بررسی این موضوع از مجلس و شورای نگهبان گذشته و نهایتاً در اختیار مجمع تشخیص مصلحت نظام قرار گرفته است. نهایتاً دیروز این کنوانسیون به صورت مشروط در مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شد. از منظر پرونده ایران در FATF، تصویب CFT می‌تواند پیامدهای مهمی در پی داشته باشد.

در حال حاضر، ایران در کنار کره شمالی در فهرست کشورهای غیرهمکار و پرریسک FATF قرار دارد. این جایگاه به معنای محدودیت شدید در دسترسی به نظام مالی و بانکی بین‌المللی است.

بانک‌ها و مؤسسات مالی جهانی به دلیل ریسک‌های ناشی از تعامل با ایران، از هرگونه همکاری رسمی پرهیزی می‌کنند. تصویب CFT به‌عنوان یکی از چهار لایحه الزامی (به همراه پارلمو و اصلاح قوانین داخلی مرتبط) می‌تواند سیگنالی مثبت برای جامعه بین‌المللی باشد و نشان دهد ایران در مسیر همکاری با استانداردهای ضدپولشویی و مقابله با تأمین مالی تروریسم گام برمی‌دارد. این امر می‌تواند در میان‌مدت به کاهش ریسک تعامل با ایران و کشودن درجه‌هایی محدود اما مؤثر در نظام بانکی جهانی منجر شود. مضافاً آنکه براساس آخرین بیانیه رسمی این نهاد با تصویب دو کنوانسیون پارلمو و CFT اقدامات تقابلی ایران را «تعلیق» می‌کند. تعلیق اقدامات تقابلی، فرصتی به ایران جهت اجرای مابقی بدهدای «برنامه اقدام» است.

گرچه همین اقدام کوچک می‌تواند گشایش‌هایی جهت ایرانیان خارج از کشور و یا حتی حساسیت کشورها در رصد روش‌های وزن تحریم را به وجود آورد که با اجرای اسنپ یک، بسیار مهم می‌نماید. با این حال، تصویب CFT تنها نقطه آغاز است. ایران پس از الحاق به این کنوانسیون باید اقدامات عملی متعددی انجام دهد. اولین گام، اصلاح و تقویت قوانین داخلی در حوزه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم است. این شامل شفاف‌سازی تعریف «گروه‌های تروریستی»، تقویت نهادهای نظارتی، و افزایش اختیارات قوه قضائیه و بانک مرکزی در ردیابی جریان‌های مشکوک مالی می‌شود. دومین اقدام، ایجاد سامانه‌های جامع اطلاعاتی و مالی است که امکان تبادل داده‌ها با نهادهای بین‌المللی را فراهم آورد. سوم، ارتقای آموزش و توانمندسازی بانک‌ها و مؤسسات مالی داخلی برای شناسایی و گزارش‌دهی ترانکش‌های پرریسک ضروری خواهد بود. همچنین، ایران باید به‌طور دوره‌ای گزارش‌های پیشرفت خود را به FATF ارائه دهد و نشان دهد که تعهداتش صرفاً روی کاغذ باقی نمانده است. از منظر اقتصادی، اجرای CFT می‌تواند زمینه‌ساز افزایش اعتماد در همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی شود. سرمایه‌گذاران خارجی برای ورود به بازار ایران نیازمند اطمینان از شفافیت و انطباق ایران با قواعد مالی جهان هستند.

در صورت الحاق، حتی در شرایط تداوم تحریم‌های آمریکا، امکان گسترش روابط بانکی با برخی کشورهای همسایه، آسیایی و حتی اروپایی تسهیل خواهد شد. البته مخالفان داخلی نگران‌اند که اجرای CFT منجر به محدودیت‌های سیاسی و امنیتی برای ایران شود، بورژوا در تعریف گروه‌های مقاومت منطقه‌ای که برخی کشورها آنها را تروریستی تلقی می‌کنند.

این دغدغه واقعی است و می‌بایست در قالب حق شرط‌های حقوقی و تقسیرهای داخلی از کنوانسیون مورد توجه قرار گیرد. در مجموع، تصویب CFT در مجمع تشخیص مصلحت نظام، اگر با برنامه‌ریزی دقیق و ملاحظات حقوقی همراه شود، می‌تواند یک گام مهم در بهبود موقعیت ایران در FATF و کاهش بخشی از فشارهای اقتصادی بین‌المللی باشد. این امر نه تنها جنبه حقوقی دارد، بلکه به‌عنوان یک ابزار راهبردی در سیاست خارجی و اقتصادی کشور باید دیده شود.

حضور رئیس جمهوری در مجمع عمومی سازمان ملل

رئیس‌جمهوری با بیان اینکه «مشکل این است که آن گفت‌وگو را قبول نکردند و می‌خواهند بماند، نه اینکه ما را به سمت اسنپ یک ادامه دهند»، اظهار کرد: «با ترمپ و ژنرال‌های آمریکا، من منتظر بمانم.» توضیح بیشتر رئیس‌جمهوری درباره محتوای گفت‌وگوها و پیغام‌ها و اینکه چرا به توقف اجرای اسنپ یک منتهی نشد، در همان نیویورک یک‌بار دیگر تکرار شد. پزشکیان در گفت‌وگو با شبکه تلویزیونی NBC در پاسخ به اینکه «چرا اجازه ندادید تا دهید بازرسان سازمان ملل از همه تأسیسات هسته‌ای بمباران شده بازدید کنند؟» گفت: «این خبری است که به شما می‌گویند. ما توافق با آژانس داشتیم و قرار شد طبق همان توافق عمل کنیم. در چهارچوب‌هایی که قرار بود ترویتیکای اروپا با هم گفت‌وگو کنند، ما هم ارتباط خود را با آژانس اصلاح کنیم.»

آژانس بتواند بایبذ بازدید کند و هم‌زمان درباره مسائل موجود با آمریکا گفت‌وگو داشتیم. بشیم. همچنین قرار بود به مواد غنی‌شده دسترسی پیدا کنند. در همه این موارد ما آماده بودیم که در چهارچوب توافق عمل کنیم. این آمریکاگاست که نمی‌خواهد و علاقه‌ای ندارد مسیر با صلح و آرامش پیش برود؛ همان‌طور که پیش از این هم برجام را خواهیم ماند و سر فرود نخواهیم آورد.»

مطرح شده بود پاسخ بگویند فرآیندی بود که مسیر تصمیم‌گیری را تسهیل کرد.

تصویب این لوایح حالا اگر چه ممکن است نتیجه‌ای دیرنگام به نظر برسد با این حال همچنان فارغ از ایجاد تأثیرات مثبت بر اقتصاد کشور نخواهد بود و با وجود همه تحریم‌ها می‌تواند دست‌کم موانعی را که به دلیل توصیه‌های گروه اقدام ویژه بر تعاملات تجاری و اقتصادی میان ایران و کشورهای دیگر وجود دارد بردارد. چه اینکه برخی کشورهایی که رسماً اعلام کرده‌اند از تحریم‌های ناشی از فشارهای سیاسی – جناحی که به موضوع قفل لوایح بپرخاند. سیاست‌زدایی از لوایح، تلاش برای برگزاری جلسات مشترکی که در آن وزرای اقتصاد و امور خارجه به نگرانی‌های اعضای مجمع تشخیص مصلحت و جهان ارزیابی کرد.

محمداذری

رئیس امور برنامه‌ریزی و نوآوری اداری سازمان اداری و استخدامی

فرصتی برای باز معماری دولت و ترویج بهره‌وری

هفته دولت فرصتی برای تحلیل از دولتمردان و کارکنان دولت و رونمایی و افتتاح دستاوردهای کشور و پروژه‌های عمرانی و خدماتی بود. اما در هفته دولت امسال به رغم برگزاری آیین‌های همه‌ساله، کشور در شرایط دشوار و متفاوتی قرار داشت که ضرورت بازاندیشی در شیوه اداره حکمرانی کشور را دوچندان برجسته می‌کند. در نگاه مثبت، مقاومت مردم و نیروهای مسلح در برابر حملات دشمن و مدیریت مؤثر دولت، به نحوی که با تداوم خدمات‌رسانی دستگاه‌های اجرایی و مدیریت منابع کشور، آن ۱۲ روز دشوار جنگ پشت سر گذاشته شد و مردم و دولت ایران از آزمونی سخت سربلند بیرون آمدند، جای تقدیر دارد. در جشنواره شهیدرجانی امسال هم از کارکنان دولت که سنگر خدمت‌رسانی به مردم را در شرایط سخت جنگی حفظ کرده بودند تحلیل شد. اما به رغم گذشتن از آزمون دشوار جنگ تحمیلی، دشواری‌های دیگر همچنان پیش روست. در داخل کشور برخی منتظران تا ببینند روند تحولات به چه سمتی پیش خواهد رفت و با وجود اینکه آرامش نسبی به فضای عمومی حاکم شده، اما فضای اقتصادی همچنان متأثر از شرایط پس از جنگ است.

چه باید کرد؟

یک راه، مسیری است که برخی از جریان‌های سیاسی منتقد دولت در پیش گرفته و همه‌های سیاسی و رسانه‌ای را به نام انتقاد، اما با هدف تخریب دولت به سوی آن نشانه رفته‌اند. فضا سازی‌های این جریان‌های پرسروصدا در بسیاری موارد تصمیم‌گیری و اقدام درست را برای مدیران ارشد سخت و پرهزینه می‌سازد. احتمالاً در آینده منهم کردن‌ها نیز شدت خواهد گرفت. راه دوم، مسیر جریان‌های ضدانقلاب و دشمنان خارجی است که کار ایران را تمام شده می‌دانند. ترویج ترس از آینده مبهم و بی‌عملی به واسطه روشن نبودن آینده، در کنار تلاش برای افزایش نارضایتی عمومی در دستور کار این جریان است. اما سر مهم، راهی است که باید از خود ما آغاز شود که بخشی از آن متوجه مردم و بخشی متوجه دولت و نظام حکمرانی است. باید پذیرفت منابع کشور امروز محدودتر از هر زمانی است و به دشواری تأمین می‌شود، کمبودها از برق و آب تا بودجه، ناشی از تقدیر باشند یا مدیریت بد، واقعیت پیش روی ماست. فرهنگ بهره‌وری منابع باید بیش از هر زمانی در کشور جاری شده و جایگزین فرهنگ مصرف‌گرایی افراطی و ازران پنداشتن منابع شود. این نهضت را باید از خانه و محل کار آغاز کنیم. مسئولیت دولت و حکمرانی در این عرصه پررنگ‌تر است. سند بودجه همه‌ساله با کسری قابل توجهی بسته می‌شود که بار نوری بیشتری بر جامعه تحمیل می‌کند. بخش مهمی از این کسری ناشی از ناتوانان بودن ساختار بوروکراسی است. اولاً نهادهای سازمان‌های مختلفی ایجاد شده‌اند که اکنون فلسفه وجودی آنها محل تردید است. بیشتر آنها مدعی فعالیت در حوزه فرهنگ هستند، اما برونداد مثبتی از آنها مشاهده نمی‌شود. بخش قابل توجهی از بودجه عمومی به مجموعه‌هایی اختصاص می‌یابد که کمترین کسی می‌داند دیده آنها چیست و این امر اعتراض رئیس‌جمهوری را هم در پی داشته است.

ناتیا، ساختار خود دولت و بدنه بوروکراسی به بازطراحی و باز معماری نیاز دارد. در زمان‌هایی دستگاه‌هایی برای مأموریت‌های خاصی شکل گرفته‌اند اما امروز ضرورتی در ادامه فعالیت‌شان نیست یا حداقل نیاز نیست و ساختار گذشته فعالیت کنند. مأموریت‌ها و ساختارهای موازی و غیرضرور در مجموعه دولت به وفور وجود دارد و نه تنها بخش از بودجه را مصروف خود می‌کند بلکه به خاطر تداخل در وظائف و مأموریت‌ها، گاه کار اصلی روی زمین می‌ماند و خدمت‌گیرنده هم نمی‌داند چه اقدام سازمان‌ طرف است. فراموش نکنیم دیفنغان محلی هم در گسترش ساختار دولت در حوزه‌های استحضاتی خود نقش دارند و در مواردی بدون نیاز واقعی، برای ایجاد واحدهای سازمانی در سطوح مختلف تقسیمات کشوری فشار می‌آورند. در این دوره، در اجرای احکام و تکالیف فصل ۲۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت و اجرای برنامه اصلاح نظام اداری دولت چهاردهم، سازمان اداری و استخدامی کشور تلاش کرده نسبت به بازشناسی و ساماندهی ساختار و معماری دستگاه‌های اجرایی و منطقه‌سازی و متناسب‌سازی اندازه، ساختار و تشکیلات آنها اقدام کند. در اولین مورد طرح جدید ساختار وزارت جهاد کشاورزی که محصول چندین جلسه مشترک در سطوح کارشناسی و عالی بود به تصویب شورای عالی اداری رسید. اما اکنون در مرحله اجرا با مقاومت‌های زیادی مواجه شده و بیم آن می‌رود که اجرای آن عملاً میسر نشود. اصلاح این وزارتخانه معبر ورود به اصلاح سایر دستگاه‌های اجرایی و بهینه‌سازی اندازه و ساختار دولت است که اگر متوقف بماند، فرصتی طلایی برای تحقق این هدف مهم و افزایش بهره‌وری نیروی انسانی و نظام مدیریت کشور از دست خواهد رفت. شایسته است همه ارکان نظام از این قبیل اصلاحات اساسی و کارشناسی حمایت کرده و زمینه‌گذار پدیدار از شرایط کنونی را فراهم کنند.